

سیر تحول بولتن انجمن ریاضی ایران (۱۳۵۲-۱۳۹۸)

به مناسبت پنجاهمین کنفرانس ریاضی کشور

حمیدرضا ابراهیمی ویشکی *

گردد.

با توجه به ارتقا کیفی اشاره شده، بولتن با استقبال زیادی برای ارسال مقاله از سراسر دنیا مواجه شد و این امر موجب گردید تا انجمن و اعضای هیئت تحریریه درصدد تغییراتی اساسی تر در ساختار آن برآیند که هم با حجم بالای تقاضا از سوی نویسندگان همخوانی داشته باشد و هم موجب ارتقای بیشتر بولتن گردد. بدین منظور با تشکیل کمیته‌ای شامل تعدادی از سردبیران دوره‌های گذشته، آیین‌نامه قبلی بولتن مورد بازنگری قرار گرفته و منجر به تدوین آیین‌نامه جدید در اسفند ماه ۱۳۹۴ در همایش راهبردی انجمن در خوانسار گردید. این آیین‌نامه با افزایش اختیارات سردبیر، تفویض بخشی از اختیارات به دبیران بخش‌های تخصصی و افزایش قابل توجه اعضای هیئت تحریریه همراه بود که تا حد زیادی با نیازهای بولتن هماهنگی و مطابقت دارد.

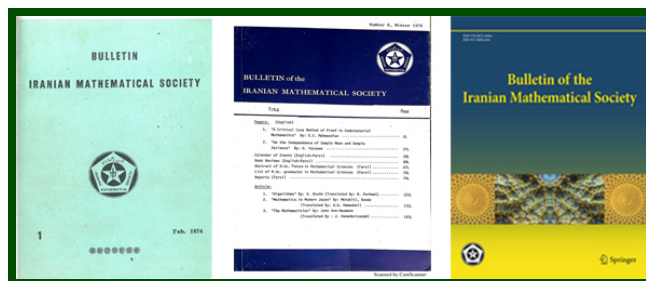
افزایش تعداد مقالات ارسالی باعث شد تا بولتن از سال ۲۰۱۳ سالانه ۶ شماره با تعداد مقالات بیشتری منتشر نماید که در بعضی موارد با یک شماره ویژه به مناسبت‌های مختلف نیز همراه بوده است. به عنوان نمونه می‌توان به شماره‌های ویژه پروفیسور حیدر رجوی در سال ۲۰۱۵ و پروفیسور فریدون شهیدی در سال ۲۰۱۷ اشاره نمود. که بسیار مورد استقبال قرار گرفته‌اند.

موضوع انتشار بولتن توسط یک ناشر معتبر بین‌المللی در دستور کار انجمن و هیئت تحریریه بولتن قرار گرفت، از این رو قرار شد تا اغلب مقالات پذیرش شده تا پایان سال ۲۰۱۷ را منتشر نماید که منجر به انتشار ۲۱۰ مقاله در سال ۲۰۱۷ گردید. همه شماره‌های منتشر شده بولتن تا پایان سال ۲۰۱۷، به صورت تمام متن، از طریق وبگاه اولیه بولتن در <http://bims.iranjournals.ir> قابل دسترس است.

با هماهنگی‌های به‌عمل آمده انتشار بولتن از ابتدای سال ۲۰۱۸ به انتشارات اشپرینگر (Springer) واگذار گردید و از آن پس شماره‌های بولتن با دقت و نظم بیشتری توسط این انتشارات در وبگاه <http://www.springer.com/mathematics/journal/41980> منتشر می‌شود.

پنجاهمین کنفرانس ریاضی ایران (۴ تا ۷ شهریور ۱۳۹۸) با جشن گرامی‌داشت پنجاهمین سال تشکیل انجمن ریاضی ایران و چهل و ششمین سال انتشار بولتن انجمن ریاضی ایران مقارن شده است و از این رو همه دست‌اندرکاران درصدد هستند تا به نحوی ابعاد مختلف نیم قرن تأثیرگذاری انجمن ریاضی را یادآور شوند.

در این میان، بدون شک انتشار «بولتن انجمن ریاضی ایران» یکی از شاخص‌ترین فعالیت‌های انجمن محسوب می‌گردد. بولتن به عنوان نخستین نشریه این انجمن از سال ۱۳۵۲ شروع به انتشار نمود و در ابتدا به انتشار انواع مختلف مطالب اعم از پژوهشی، توصیفی و خبری می‌پرداخت. اعضای هیئت تحریریه اولین دوره انتشار بولتن عبارتند بودند از: محمدقلی جوانشیر (سردبیر)، غلامرضا برادران خسروشاهی، مهدی بهزاد، ارسلان شادمان و کاظم لاهی. اولین مقاله پژوهشی بولتن در جلد ۸ آن در سال ۱۹۷۸ منتشر شده است.

جلد ۴۵ شماره ۴ (۲۰۱۹) جلد ۸ شماره ۱ (۱۹۷۸) جلد ۱ شماره ۱ (۱۹۷۳)

بعدها با روی کار آمدن «خبرنامه انجمن ریاضی ایران» در سال ۱۳۵۸ و «فرهنگ و اندیشه ریاضی» در سال ۱۳۶۱، از سال ۱۳۶۲ بولتن منحصرأ به چاپ مقالات پژوهشی به زبان انگلیسی اختصاص یافت و تا مدتی هر سال در دو شماره منتشر و تعدادی از مقالات آن در پایگاه‌های استنادی MathSciNet و Zentralblatt نمایه شده و مورد نقد قرار می‌گرفت. از آن پس به همت اعضای هیئت تحریریه در ادوار مختلف، بولتن جایگاه خود را روز به روز ارتقا داده و به یک مجله مطرح بین‌المللی تبدیل گردید، به طوری که توانست از سال ۱۳۸۷ در پایگاه Thomson Reuters (ISI) و مدتی بعد از آن با ارتقا ضریب تأثیر سالانه خود در پایگاه Journal Citation Reports (JCR) نمایه

- بیشترین تعداد مقاله توسط آقایان دکتر احمدرضا سلطانیپور (۱۲ مورد)، دکتر اسدالله نیکنام (۹ مورد) و دکتر نظام مهدوی امیری (۹ مورد) منتشر گردیده است.

اکنون به نظر می‌رسد که همه بسترهای ساختاری برای اوج‌گیری بیشتر بولتن فراهم گردیده است. اما علیرغم همه پیشرفت‌هایی که بولتن تاکنون داشته، در مقایسه با مجلات بین‌المللی هم‌سن و چه بسا جوانتر از خود شایسته ارتقا و پیشرفت بیشتری بوده و از این رو در راستای نیل به این اهداف لازم است گام‌های بلندتری توسط دست‌اندرکاران بولتن برداشته شود. به نظر می‌رسد توجه به موارد زیر می‌تواند به عنوان گام‌های اولیه این پیشرفت محسوب گردد:

- افزایش اختیارات سردبیر، به‌ویژه در اضافه و یا جایگزین نمودن اعضای هیئت تحریریه در هر مرحله از کار.
- توسعه کمی و کیفی اعضای هیئت تحریریه و تمرکز ویژه روی بین‌المللی بودن آنها.
- تعیین تکلیف مقالات ارسالی در طول کمتر از ۶۰ روز، به ویژه برگشت سریع مقالاتی که در ارزیابی اولیه از استانداردهای مطلوب برخوردار نیستند در طول کمتر از ۱۴ روز.
- تمهیداتی برای جذب مقاله خوب از ریاضی‌دانان معتبر بین‌المللی به‌ویژه از کشورهای توسعه یافته.
- ارائه تسهیلات درخور به اعضای هیئت تحریریه از سوی انجمن ریاضی و دانشگاه‌های محل خدمت اعضا، برای کمک به انجام وظایف تحریریه و قدردانی از خدمات داوطلبانه ایشان.
- برنامه‌ریزی و پیش‌بینی تمهیدات لازم با تکیه بر درآمدزایی بولتن از سوی انتشارات اسپرینگر در تمدید قراردادهای بعدی.

سرانجام لازم به ذکر است که یکی دیگر از مأموریت‌های بولتن می‌تواند تعامل دوسویه و همکاری با نشریه تازه تأسیس «مجله انجمن ریاضی ایران» <http://jims.iranjournals.ir/> باشد که از سال گذشته شروع به کار نموده است. به امید اینکه در آینده‌ای نزدیک شاهد ارتقای روزافزون این دو نشریه انجمن باشیم.

* سردبیر بولتن، دانشگاه فردوسی مشهد

بر اساس مندرجات پایگاه استنادی MathSciNet از میان ۱۳۲۲ مقاله بولتن که تاکنون در این پایگاه نمایه شده است اطلاعاتی به شرح زیر قابل استخراج می‌باشد:

- از نظر موضوعی، بیشترین تعداد مقاله در نظریه گروه‌ها و تعمیم‌های آن (۱۲۶)، نظریه عملگرها (۱۲۴ مورد) و جبرها و حلقه‌های شرکت‌پذیر (۱۱۵ مورد) منتشر شده است.

- تاکنون به ۱۱۸۱ مورد از ۱۳۲۲ مقاله منتشر شده، تعداد ۱۳۱۰ ارجاع داده شده است. به علاوه بولتن دارای بیشترین تعداد مقاله منتشر شده (۲۱۰ مورد) در سال ۲۰۱۷، بیشترین MCQ (0.32) در سال ۲۰۱۰، بیشترین ارجاع به مقالات بولتن (۱۳۲ مورد) در سال ۲۰۱۱ و بیشترین خودارجاعی (۲۰ مورد) در سال ۲۰۰۹ بوده است.

- اولین مقالات بولتن که به آنها ارجاع داده شده‌اند عبارتند از:

- Mahmoodian, E. S., A critical case method of proof in combinatorial mathematics. Bull. Iranian Math. Soc. No. 8 (1978), 1–26. (Reviewer: W. T. Tutte) 05C99 (05B20) - (5 Citations).
- Radjabalipour, M., Decomposable operators. Bull. Iranian Math. Soc. No. 9 (1978), 1–49. (Reviewer: R. G. Bartle) 47B40 (47A15) - (5 Citations).

- دو مقاله زیر بیشترین ارجاع را داشته‌اند:

- Radenović, S.; Kadelburg, Z.; Jandrić, D.; Jandrić, A. Some results on weakly contractive maps. Bull. Iranian Math. Soc. 38 (2012), no. 3, 625–645. 47H09 – (25 Citations).
- Mirzavaziri, M.; Moslehian, M.S. σ -derivations in Banach algebras. Bull. Iranian Math. Soc. 32 (2006), no. 1, 65–78, 97. (Reviewer: Borut Zalar) 16W25 (46H99, 47B47) – (20 Citations).